

ש

גליון ל"ה | פרשת נח | תשפ"ז

פנינים ואמרים נפלאים מאוצרות וכתבי תורתו
של מורינו הגה"ח רבי שמעון הירשלער זצ"ל

מישמעון

שה לבית

פנינים וחידושים
על סדר הפרשה

דבר בעתו

פנינים וביאורים
בעניני דיומא

דברי נח ותוכחתו לא הלכו לאיבוד

עשה לך תבת וגו' (ו, יד).

פירש"י, הרבה ריוח והצלחה לפניו, ולמה הטריחו בבנין זה, כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה ק"כ שנה, ושואלין אותו מה זאת לך, והוא אומר להם עתיד הקב"ה להביא מבול לעולם, אולי ישובו.

נשאלתי, היאך יתכן הדבר שנה הוכיח את דורו במשך ק"כ שנה, והתרה בהם שעתיד לבא מבול על הארץ, ואפילו אחד מהם לא שמע לדבריו ונעשה בעל תשובה.

ובחפזי השבתי, דאפשר שבמשך ק"כ שנות תוכחתו של נח נעשו כמה בעלי תשובה, אך כיון שראו שנה אחר שנה שדברי נח אינם מתקיימים, ונבואתו בדבר המבול בוששה מלבא, הסיקו בדעתם דאין ממש בדברי נח וחזרו לסורם.

אמנם ידידי הרב **יוסף שמעון גוטסמן** ביאר לי, שבדאי דברי נח ותוכחתו לא הלכו לאיבוד, ועל פי עובדא מש"ב הרה"צ רבי **אברהם איגר** זצ"ל אדמו"ר מלובלין מבני ברק [יא"צ כ"ח תשרי], נכדו של הרה"ק רבי **לייבל איגר** מלובלין, דבבואו לארץ ישראל אחר השואה, הפצירו בו יוצאי לובלין שיאות לקבל על עצמו את עטרת האדמו"רות, והוא ברוב ענותנותו דחאם בלך ושוב, עד שפעם אחת הפצירו בו מאד, ואמר להם שהוא צריך להתייבב בדבר עם שלשה מגדולי הדור, וכששאל את חוות דעתו של מרן **החזון איש**, השיבו החזון איש: הגם שאיני בקי בתהלוכות החסידים והאדמו"רים, אמנם הדעת נוטה, דאם על ידי זה יהא אפשר להשפיע תורה ויראת שמים על עשרה מבני ישראל, כדאי לו להיעתר לבקשתם, וגם אם אינו רואה את האפשרות הזאת, רק שרואה שעל ידי קבלת האדמו"רות יהיה אפשר לו להשפיע על בניו בתורה ויראת שמים, גם כן כדאי לו להיעתר לבקשתם. ואפילו אם בזה איננו בטוח, רק שמרגיש שזה ישיפע על עצמו שעל ידי שיהיה אדמו"ר הוא יגדל בתורה ובייראת שמים, אזי גם כן כדאי הדבר. ואמר לי ידידי הנ"ל, דלפי דברי החזון איש, מובן שהועילו תוכחתו ודבריו מוסרו של נח במשך ק"כ שנים, דבכך הציל את נפש בניו וכלותיו שישארו בצדקתם, וכדאי היה הדברים.

ודבר זה הוא יסוד מוצק לדורינו אנו, דקשה מאד להוכיח ולהשפיע על אחרים, אבל על כל פנים אסור לרפות עצמו מלהוכיח, ואדרבה צריך להוכיח, כדי לשלל הפחיתות יציל בכך את בניו ובני ביתו, ולכל הפחות יציל את נפשו, שהוא עצמו לא יפול בדעתו מרעת הדור, ויהיה לפליטה גדולה, ויעלה מעלה בתורה ויראת שמים.

דהא נח שמע שתי פעמים (ו, יג; ז, ב) מהש"ת על גזירת המבול, וכן במשך ק"כ שנה אמר לבני דורו שעתיד הקב"ה להביא מבול, ואיך אפשר לומר שהיה מאמין ואינו מאמין. ועוד קשה, מהו הלשון "אף נח", דמשמע שלא רק בני דורו, אלא אף נח לא היה מאמין, והיאך אפשר לדמות את חסרונן אמונתו של נח לפי מדריגתו, לכפירתם המוחלטת של בני דורו. וגם צריך להבין מהו "מאמין ואינו מאמין". וגם קשה, מדוע לא סגי לכתוב שהיה מקטני אמנה.

ויש לומר דמכאן אפשר ללמוד את כח השפעת הסביבה על האדם. דהן אמת שנה היה מאמין גמור, וכמו שהעידה עליו התורה, דצדיק תמים היה, אך משום שבמשך כל אותם ק"כ שנה גלגלו עליו ליצני הדור, ואמרו שאיך יתכן דבר כזה, שפתאום יתהפך כל העולם לתוהו ובוהו, וכל העולם יהרג, אין זה אלא דמיון וחלום, וכבר אמרו חז"ל במסכת עבודה זרה (דף כז:): שאני מינות דמשכא, ולכן אע"פ שנה ביטל את דבריהם, עם כל זאת השפעת הסביבה המושחתת, ודבריהם המתועבים, עשו רושם גם אצל נח, ואמונתו נתערערה במקצת. ואע"פ ששמע זאת מהש"ת, עכ"ז נכנסה בו קצת מרוח הכפירה של הסביבה.

ובזה יבואר כמין חומר, מה שפירש"י "אף נח", דבא להורות שקטנות אמונתו של נח, באה כתוצאה מאנשי דורו, וכן מה שפירש"י, "מאמין ואינו מאמין", דבאמת נח בעצמותו היה מאמין גמור, אלא דהיה לו לפעמים רפיון באמונה כתוצאה מהסביבה, אבל בעצמותו היה מאמין בלב שלם.

כח האחדות אפילו אצל רשעים

הן עם אחד ושפה אחת ולשון אחת (א, א).

כתב בספה"ק פלא **יועץ**, בערך אחדות, וזלה"ק: "הטעם שלא עשה הקב"ה כליה בדור הפלגה כמו בדור המבול, לפי שהיו באחדות. וזה אצלי פשט הכתוב (בראשית א, י) הן עם אחד ושפה אחת לכולם, ועתה, כיון שהם באחדות, לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, שאין מדת הדין יכולה לשלוט בהם. הבה נרדה ונבלה שם שפתם, שלא ישמעו איש שפת רעהו, כדי שיכנס מחלוקת ביניהם ויהא מקום למדת הדין לשלוט בהם", עכ"ל. עיי"ש עוד.

והערגי הגר"א **אלכסנדר פייערשטיין**, אשר בדברי ה"פלא יועץ", נמצא יסוד מחודש, אשר האחדות כוחה רב, אפילו בין רשעים ועובדי ע"ז, וגם אצל רשעים שהם באחדות, אין מדת הדין יכולה לשלוט. וכן איתא בירושלמי (פאה פ"א ה"א) דורו של אחאב עובדי ע"ז היו, וע"י שלא היה להן דילטורין היו יורדים למלחמה ונוצחין.

מפי השמועה

פנינים נפלאים שנשמעו
מפי סופרים וספרים

מדוע לא נחשיב כל גשם כ"חצי שיעור" של מבול?

הוא משום דחצי לאיצטורפי, וא"כ במבול דלא שייך חצי לאיצטורפי, כיון שכבר נשבע הש"ת שלא יהיה עוד מבול, א"כ חצי שיעור מותר.

ולפענ"ד י"ל דלא קשה מידי, דמבול אין הפירוש גשם רב, אלא הוא חפצא אחרינא לגמרי, כמו שרש"י מפרש מבול, שבהל את הכל שבלבל את הכל. וכן במבול נבקעו מעינות תהום רבה, ולכן לא שייך לומר על גשמים שזה חצי שיעור מן המבול. ולא אמרו הגאון הנ"ל אלא לפטופי דאורייתא.

צדיק שהיה 'א מענטש'

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח (ו, ט).

שמעתי בשם האדמו"ר בעל "לב שמחה" מגור זצ"ל, כי תוארו של נח הוא לא רק "צדיק תמים", אלא גם "איש" צדיק שהיה 'א מענטש'. ודו"ק.

לעשות רצון בוראי ית"ש

עשה לך תבת וגו' (ו, יד).

הנה נח עסק בבניית התיבה ק"כ שנה. ואח"כ בשנת המבול, היה נח עסוק במשך כל הזמן במלאכתו להאכיל בהמות חיות ועופות. והוא לפלא שצדיק תמים כנה, אשר למד ועסק בתורה כדפירש"י (ז, ב), נהפך לגור למשך מאה ועשרים שנה, ועוד שנה אחת שבה הפך להיות מגדל ומאכיל בעלי חיים.

אמנם י"ל דביאור הענין הוא, להיות זה היה רצון וציווי הש"ת, א"כ אלו העשיות פעלו בקרבו קדושה ודבוקות, כמו בכל שאר מצוות הבורא, כעין לבישת ציצית ותפילין שהיא פעולה גשמית מחמת רצון הבורא. וכמוכן שבשעה שקיים את המצוות האלו שנצטוו בהם, היה פטור מכל שאר המצוות, כדין העוסק במצוה פטור מן המצוות.

וזהו יסוד גדול, שאם נגזר על האדם להתעסק במצוה מסוימת, הגם שבעינינו נראה שהיא מצוה קלה, עליו לדעת שזה הוא רצון ה', ובודאי הוא קונה לנפשו בעשייה זו קדושה והתעלות, כמו מכל שאר מצוות הש"ת.

הוצרך לזבל כדי לזבל את הקרקעות

תחתים שנים ושלשים תעשה (ו, יט). פירש"י, תחתים לזבל.

וצ"ע למה הוצרכו להשאיר הזבל בתיבה, ולא השליכוהו לחוץ.

ואפשר, כי פירש"י להלן (ו, יג), שאף ג' טפחים של עומק המחרישה נמוחו ונטשטשו, וא"כ י"ל שנצרך נח להשתמש בזבל זה, כדי לזבל שוב את הקרקעות, כשיצא מן התיבה.

כח השפעת הסביבה על האדם

מפני מי המבול (ז, י). פירש"י, אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, עד שדחקוהו המים.

ולכאורה יפלא הדבר, איך יתכן הדבר לומר על נח, דהא אחר שראה את רשעת בני דורו, בודאי היה לו לדעת ולהאמין אשר הש"ת ישלם להם כגמולם הרע. ותו קשה,

ולא יתה' עוד מבול לשחת הארץ (ט, יא)

שמעתי מבני של הגאון ר' **הענין סנקביץ** זצ"ל (ראש הישיבה הראשון של ישיבת שפת אמת בירושלים), אשר פעם בעת שירד גשם, והיתה בדיחא דעתיה של אביו הג"ל, אמר לו אביו שיקשה לו קושיא בענין גשמים ושתדל לתרצה, ושאל על אחר את אביו, כיצד יורדים גשמים, והלא הש"ת נשבע שלא ירד מבול, וגם חצי שיעור אסור מן התורה. ותיירץ לו אביו הגאון ר' **הענין סנקביץ** זצ"ל, שכל הטעם של חצי שיעור אסור

"שפתי ישינים דובבות" – קריאה של חיבה

אנו פונים בבקשה אישית לכל מי שזכה להכיר את המחבר ז"ל ויש באמתחתו זכרונות ועובדות ממסכת חייו, וכן למי ששמע מפיו סיפורים ופנינים מכלי ראשון או שברשותו הקלטות מדבריו – אנא העבירו אלינו את החומרים היקרים הללו, למען נוכל להעלותם על הכתב ולזכות בהם את הרבים. נא לשלוח לכתובת המייל: s3004070650@gmail.com, המערכת

והעמידו תלמידים הרבה

לרגל היא"צ הראשון של **מורנו הגאון המחבר זצ"ל** - י' מרחשון -, ובהיותנו עומדים כעת בעיצומה של מלאכת עריכת הספר על תולדות ימי חייו - המלאים וגדושים בתורה, עבודה וגמילות חסדים, וכוללים בתוכם עובדות והנהגות בקדוש ששמע מפי גדולי ומאורי הדור - הננו מגישים בזה לפני הציבור החשוב טעימה קטנה מתוך הספר. לפניכם חלק מן הפרק המורחב "הרבצת התורה". נשמח לקבל הערות, הארות והוספות מאת קהל הקוראים, למען נוכל להוציא מתחת ידינו דבר השלם והמתוקן על צד היותר טוב.

פרק: הרבצת התורה

להעלותם לפני התלמידים.

וכן סיפר אחד התלמידים בימי השבעה, בספרו ברגשי געגועים לזמנים ההם: "...עד עתה מהדהדים באזני השיעורים הנפלאים אותם מסר במתיקות נפלאה מדי יום ביומו בהתחדשות והתלהבות מיוחדת, וכך העניק בנו חיות וחשק ללימוד התורה, רבי שמעון לא היה עוד ר"מ... אלא הקדיש מיטב כוחותיו וכשרונותיו במסירת השיעור, וכך החזיר בלבנו אהבת תורה עצומה, למד אותנו איך ללמוד 'שטיקל'ע גמרא' להבינה על בורייה והנחיל לנו קנין נצחי..."

וכן מספר תלמיד אחר: "בבות ראינו בעינינו שברצונו ללמדנו ולאלפנו ארחות חיים וקניני נצח לעמול ולהתייגע הרבה בהבנת הגמרא ומהלך הראשונים ובפרט היה שם מגמותו להבין דברי רש"י בבהירות, לדקדק ולייגע בכוונת דבריו, לא לרמות בהבנת הענין או להסתפק בלימוד מתוך שטחיות כצף מלמעלה, והשקיע בנו רצון ושאיפה ללימוד ישרה וסבירא נכונה שעל ידה יפלו מקשינו ומתרצין, לברר וללבן דברי ההווא אמינא ובמה נתיישב על פי מסקנת הגמרא, להבין ולהשכיל הענין לארכה ולרחבה, וכל זאת עשה רבי שמעון עמנו מדי יום ביומו, ובהתלהבות אש קודש חזר על דבריו בהסברים וביאורים בטעמים שונים, וכך זכה להעמידו בקרן אורה..."

כן ניצל ההזמנות להעמיד כל תלמיד בתכלית השלימות, והגדיל לעשות פירות למלא שאיפתם שזרזם בהם רצון אדיר לתורה וליראת שמים לאורך כל ימי חייהם, משאו ומתנו באמונה לראות כל תלמיד להעמידו ל'בן תורה' שיקדיש כל חייו לעמלות ויגיעת התורה. ולכן ראה לנכון להקדיש מזמנו הפנוי להמשיך לימודו עממן עד שראה הצלחה בלימודו.

קנין מיוחדת העמיד להם 'פלפול חברים', תקנה גדולה התקין בכיתה לאחד התלמידים ללבן הסוגיא ולבררה באחדות ובחבורה, ולכן האזין ותיקן שכל שבוע ימסור א' התלמידים "חבורה" - שיעור", בה ישמיעו כמיטב הבנתו בהסוגיא הנלמד, ועי"ז יתלכנו הדברים הדק היטב, ויתחזרו הדברים כשמלה.

תלמיד אחד מספר על אותם הימים: "...ה'רעב'ה" (ר' שמעון) עבד אתנו הרבה, במשך 'סדר החזרה' היה עובר להתיישב עם החברות לבדוק הבנתם, לשמוע ספיקותיהם ולהאזין להסברותיהם, גם בכך שהתקין תקנה שבכל יום ראשון בשבוע ימסור בחור א' 'שיעור' על הסוגיא הנלמד בשבוע העבר, כדרכו לא נשא פנים ולא ויתר אפילו על תלמיד אחד, לא קיבל דחיות ואמתלאות שונות, אלא על כל בחור ובחור בהגיע תורו עמד לצידו להכין 'שיעור' על הסוגיא, זוכרני שבשבוע הראשון משכנסנו אליו בכיתה, הכריז 'הרעב'ה' על התקנה החדשה, ושאל "מי הרוצה להיות ראשון למצוה למסור השיעור ביום ראשון הבא?", כמה תלמידים העיזו להכריז בביטחה הסכמתם להיות ראשון למשימה זו, אני שמטבעי נסגתי אחר שלא ישמחו חברי בתקלתי, ולכן לא הרהבתי עוז לענות על יכלתי, אך ה'רעב'ה' שם מבטו החזק אלי ובחר בי בנוקבו בשמי בשואלו "למה אינך רוצה למסור שיעור", לא השיבתי מפני הבושה, ברוב חכמתו תפס מחשבותי ואמר: "אה! אתה בעל גאווה! אתה חושש מאוד שלא יראה חבריך בטעותך בהבנת הסוגיא..." והכריז בצורה בלתי משמעת לסירוב: "אתה תמסור את השיעור בשבוע הבא..." לא היה בידי ברירה, הכנת 'שיעור' והעלית הדברים ברבים... ועד היום הנני מכיר לו טובה על התוכחה החריפה בעת הנכון, ובכך הפיח בי אומץ לעשות חיל מבלי להתחשב בדעות המפריעים להתקדם הלאה...

עד כי יגדל וזהו לאיש

רבי שמעון לא נח ולא שקט על שמריו, עד שזכה וראה פירות בפרי עמלו, לא התייash לראות ברכה בתלמידיו וחניכיו, ואכן לא יגע לריק, הנחיל בהם שאיפות אדירים לבחור בחייהם חיי תורה ויראה, לא הירפה מלהשקיע בהם, ובעת המשכים משם ללימוד בישיבה דאג עבורם להכניסם למיטב הישיבות ולסדר להם חברות שיוכלו להתעלות בלימודם, וכך הביט אחריהם כאב רחמן עד שראה שהציץ ציץ ויגמול שקדים.

זכה להנצית בהם קשר פינמי לכל ימי חייהם, והמשיך בהתקשרות בטלפון או במכתבים לאורך ימי לימודם בישיבה, וכפי שסיפר א' התלמידים לפני תומו: "ר' שמעון לא נתן לנו מנוחה!... במשך כל השנה שלמדנו אצלו, וגם לאחר שהמכנו משם כל אחד וא' להישיבה כבחירתו, שלח ר' שמעון שליחים לברר אחריו לברר מצב כל תלמיד ותלמיד - כבניו ממש, ומזמן מזמן שלח לנו מכתבי התחזקות בתורה ובהשקפת החיים..."

טזפה על מנת להספיק

עצם דמותו ומהותו עמדה בפני תלמידיו ל'פרק של חינוך', ראו בו דמות מופת לאהבת התורה ושיקדה עצומה, וכפי שסיפרו התלמידים מכל אורך השנים, שבמשך ההפסקות שניתנה לשמש ריוח להתלמידים להחיות גופם ובריאות נפשם, ישב ר' שמעון ליד שולחנו בכיתה וערך וכתב חידושי תורה בכל מקצועות התורה, לא ישב לחילה רגע אחד לבטלה, ניצל כל זמן פנוי ללימוד ולהעשיר ידיעותיו בתורה.

כן ניצל זמן ההפסקות לקרוא אחריו התלמידים שהכיר והבחין בהם כי צריכים עזרה בהבנת הסוגיא על בורייה, והקדיש מזמנו הפנוי והיקר להבין לפניו בטוב טעם ודעת לפי דרכו וטבעו שיוכל התלמיד להמשיך בסדר הנלמד בכיתה.

ללמוד וללמד

עוד בימי נעוריו היה כל לימודו בבחי' ללמוד וללמד, קבע לימודו עם חבריו לכיתה בלימוד בהירה לפרש ולבאר כל מילה ותיבה, והקדיש מזמנו לבאר ולהסביר לכל א' וא' כפי הבנתו באופן קל ובהסברה נפלאה, וגם לרבות שכל לימודו הכריזה לפניו אהבת תורה במתיקות ונעימות עצומה שהשפיע על כל סביביו, עד שראו והכירו בו מתחנין ומדריכיו כי הנה גדל כאן 'מגיד שיעור' נפלא שברבות ימיו יקדיש חייו להרבצת התורה, וכפי שהעידו ידידיו מימי נעוריו שעוד בימים ההם זכה חלקו - בדרך לא דרך - להרביץ תורה ללמוד וללמד לבני הנעורים קשת ולהפיח בהם מתיקות ונעימות התורה.

ואכן, לא נפלו מדבריהם אחר, וזכה רבי שמעון שהרבצת התורה זו נמשכה יותר משבעים שנה, וכמעשהו בכיתה כן היה בישיבה, כל בחור שהתקשה בלימודו ידע לגשת אליו וקיבל מענה בהירה בביאור בהירה לפרש דברי המקושן והמתרץ ומפרשי הש"ס.

תלמיד המחכים את רבותיו

כאמור לא ידעה נפשו מנוח, ומתוך ביקוש לאמת לברר כל דבר על מכונו לא מנע מלברר כל ספק מפי רבותיו, וכך זכה בימי נעוריו לנשיאות חן מיוחדת בעיני רבותיו ובבתי גדולי ישראל מכל החוגים, הם הראו לו אותות קירבה מיוחדת והרצה לפניהם כל ספקותיו, עד שאמרו אחריו: תלמיד המחכים את רבותיו, ובכך נתמשכה שרשרת ארוכה בלתי נפסקת של הרבצת תורה לישראל.

כך עברו עליו שנות לימודיו בישיבת יח"ל אצל מרן בעל שבת הלוי זצ"ל, ומשם ב'ישיבת ביהמ"ד עליון' - הפורסמות בעולם הישיבות בארה"ב בה למדו האריות שבחבורה וענקי התורה, גאוני תורה מופלגים שישבו בה כרמי"ם ובה כולל אברכים ליושבי אהל - בוגרי הישיבה, רבי שמעון ינק מפיהם וניצל כל הזדמנות להעשיר ידיעותיו, לא היסס להציע שאלות וספיקות לברר מפיהם, לעומתו ידעו גם המה להכין עצמם כדבעיא... עד שהעידו לימים שבזכותו זכו להתעלות בתורה וכמאמחז"ל ומתלמידיו יותר מכולם.

ר"מ בישיבה הרמה

כך זכה בימי נעוריו ששמו הטוב הלך לפניו, עלה ונתעלה על במתי התורה וקיבל מפי רבותיו תורה יזאת שמים, עד שהוגדשה הסאה והשפיעה על כל סביבותיו והנחיל ממורשתו לאחרים בבחי' 'טופח אל מנת להטפח', בעת ההיא חזר רבי שמעון לבקר הוריו בלונדון לרגל נישואי אחותו. רבו הגאון רבי אליקים שלעזינגער שהכיר בו כוחות וכשרונות אדירים ומאידך מסירות לבבו לתלמידים להרבצת תורה - לכן הזמין לשמש כר"מ בסניף מיוחד בישיבתו - ישיבה הרמה - אותה העמיד לבחורים צעירים. אולם נפשו הכמהה והצמאה השתוקק לחזור להיכל הישיבות ולהתעלות בה, אך משהפציר בו לא לקבל התפקיד על שכמו לא יכול עוד לסרב, התייעץ ברבותיו שאילצוהו לקיים העת לעשות לה' ולהשקות צעירי הצאן בטללי תורה ויראה.

ציוין, שרבי שמעון עדיין עמד טרם נישואיו, ועוד בגיל צעיר בחר בו רבו להרבצת התורה לבחוריו החמד, מאחר שהבחין בו מסירות מיוחדת ללכבות התלמידים.

משהוטל עליו המשרה, לקח על עצמו מלוא האחריות, שם לבו ונפשו להקדיש כולה לתלמידיו הקרובים כבנים, טרח להכין עצמו על השיעור ביגיעה כפי הצורך עד שידע בעצמו שההסברה תוכיח בהבירות בסוגיא, שיעוריו נאמרו מתוך שפה ברורה ונעימה כיד ה' הטובה עליו, וכפי שמספרים ישישים וזקנים - תלמידיו מאותם הימים - על הנעימות ומתיקות התורה שהוגדשה ממנו והלאה, וכי במשך ימי חייהם בפגשם בו זכרו לספר על הסוגיא או המקצוע במסכת סוכה או קידושין ששמעו מפיו ונשרשה בלבבם לנצח.

פינטער'ס ישיבה

משם המשיך להרבצת התורה בישיבת 'פינטערס', גם שם מסר לפניהם שיעור לתלמידים, וכפי שמספרים תלמידים מאותם הימים על השיעורים הנפלאים שהשמיע, ובמיוחד השיעור מוסר שבקעה בהיכל הישיבה בקול אדיר וחזק שהרעידה לבבם ליראה טהורה, שיעורים ההם ליווה אותם לכל ימי חייהם, ועד היום הרגישו בלבבם התקשרות ומסירות אליו, ומראים באצבעם שבזכות התורה היא זכו להקדיש חיים לתורה וליראה.

תלמוד תורה פרדס

עד מהרה נודע שמו הטוב לתהלה בקרב תושבי העיר, ולאחר כמה שנים - בשנת תש"ל - הוזמן עי"ת"ת "פרדס" בשכונת גולדרס גרין שהוקמה ע"ש הרב פרדס ז"ל, לשמש בתור 'מגיד' בכתה הגבוהה בהת' לבחורים בגיל שש עשרה. מחיל אל חיל הגדיל מעשיו הכבירים כבראשונה, הקדיש נפשו ונשימתו להצלחת התלמידים להעלותם בסולם העולה בית א-ל בדרך התורה והמסורה.

שותפיו לדבר מצוה - מרביצי תורה בהת' מספרים עד היום בהתפעלות, שמעולם (מאז עד אחרית שנותיו ממש...) לא הופיע למסור שיעור בטרם הכין עצמו כמה וכמה פעמים והיה ברורה הדבר אצלו שמהלה והעריכה לפניהם כשולחן ערוך דבר דיבור על אופניו באופן השווה לכל נפש. וכן העידו בני ביתו על עמילות ויגיעה עצומה לברר היטב כל צדדי הסוגיא ודברי המקושן והמפרש, ועד שהרגיש כי נהיין הדברים אצלו לא הורשה

שמן ששון מחברין

ניצוצי דברי שבת והספד על תנאן
המחבר זצ"ל שנשמתו טיף מרן ורבנן
הרבנים ואישים חשובים שליט"א

חבוש על ראשך פארך

ב"ק ארמו"ר מזויניץ שליט"א

השנה בתחילת החורף נסתלק מרביץ תורה בלונדון רבי שמעון הירשלער זצ"ל.... היה מגיד שיעור מפורסם, יותר מיובל שנה היה מוסר שיעור בבוקר בגפ"ח, וסיים שבעה פעמים ש"ס, בעל הסבר מופלג, ונאם בחסד עליון...

זכה רבים זוכה

הגאון רבי מנשה ישראל דייזמאן שליט"א

הוא הרביץ תורה לתלמידים בלונדון, והיה נואם בחסד עליון, בשפת לימודים וטעם זקנים עתיק עתיקא. דבריו יצאן מן הלב ונכנסו אל הלב, ובעיקר היה נאה דורש ונאה מקיים, חכם בתורה ובעל מעשים כבירים בגלוי ובסתר... ר' שמעון היה בבחי' "כל אחד נדמה לו כאומתו" כשהיה מגיע לליובאוויטש היה מדבר כחסיד ליובאוויטש עם כל המהות והשטורעם, וכשהיה מגיע לסאטמאר היה מדבר כחסיד סאטמאר, וכן בליטא ובקהילות אשכנזים וחסידים....

ר' שמעון הוציא לאור הרבה "ספרי תולדות" על צדיקים מהדורות הקודמים, עם היותו תלמיד חכם מופלג בתורה, עסק הרבה בתולדותיהם של צדיקים כדי "לקיים בנו חכמי ישראל"... ביוצאים ובאל יודעים יש לבני דורנו הרבה תועלת מפעולותיו של ר' שמעון בהצאת ספרים אלו, הן מה שהוא עצמו חיבר, והן מה שסייע למוציאי ספרים, והרבה חייבים לו הכרת הטוב... ר' שמעון זכה להיות דבוק בצדיקים שבדור הקודם, את האויר הזה הוא נשם, וכך זכה להעביר לדור החדש את מה שראו עיניו ושמעו אזניו...

בתר עליון לו נלה

הגאון רבי אליעזר שלזינגער שליט"א ר"י ישיבה הרמה

הכרנו את ר' שמעון משחר שנותיו כתלמיד בישיבה, ואח"כ בלימודו בארה"ק, והשנים בלונדון, הוא היה מלא חיות והכניסו למקורביו ושומעיו לקחו רוח של חיות בתורה ובעבודת השם... והיה ההיפך של "ראת ה' מלומדה", שמאריך הרבנו יונה בשערי תשובה שאינה "ראת ה' כלל, ועליהם נאמר כי רחקין יאבדו"... ובמיוחד ראה ר' שמעון אצל כל רבותיו חידוש מיוחד בעבודה...

תשורי ומי ישוךך

הגאון רבי זאב הלוי פעלדמאן שליט"א רב דביהמ"ד 'תורה עין חיים'

שבת וינפש - וי אבדה נפש, קשה עלי פרידתי מרבי שמעון, הוא היה 'פלאמעדיגע ברענענדיגע' נפש... כל ימיו התדבק בעפר רגלי החכמים, שאף תמיד לשאוב מבאר מים חיים, עד שספג בתוך נפשו אוצרות מלא של תורה והוראה... הוא היה איש האשכולות שידע איך למזג כל הדרכים וכל הענינים...

במשך עשרות בשנים הרביץ תורה בעירנו, ובפרט צריכין להזכיר את האהבת תורה ויראת שמים שהכניסו בלב תלמידיו כבנים ב'פרדס'... אני מכיר כמה מתלמידיו שלמדו אצלו כבר לפני הרבה שנים, ועדיין השאירו מקושרים לו, ונהנים ממנו עצה ותושיה... כבר כיוכל שנה מוסר שיעור בדף היומי, הוא התחיל בהשיעור הזה בהשנים שלא היה כ"כ מפורסם הלימוד הדף היומי בעירנו...

רבי שמעון מסר את עצמו להפיץ את תורת זקינו הגאון עולם רבי עקיבא אגור, הוא התחיל כבר בשנות אברכותו ממש, וזוכרני כשזכה להוציא לאור עולם האותיות דרבי עקיבא, כולם התפלאו על המסירות והכשרונות המונחים בזה...

שם קנית הודך והדררך

הגאון רבי פינחס ברויער שליט"א ר"י כנסת אליהו

ר' שמעון... ר' שמעון... מי האמין שר' שמעון יעזוב אותנו לאנחות, הוא היה איש תוסס רוח בלי שום רפיון כלל, זכור אני שכבר בגיל צעיר ראו כולם שלגדולות יוצרו... צריכין לכתוב עליו ספר מקורות ימי חייו המלאים וגדושים בתורה ובעבודה וגמ"ח, הוא היה כל ימי חייו עם כזה 'פרישקייט' כמו בחור צעיר עם שאיפות ורצונות חדשות...

לכל ישראל האיר

הגאון רבי דוד היילפרין שליט"א - רב ביהמ"ד 'בית אלתן'

האמת, שעל הנפטר ידון ניתן להזכיר רוב התוארים שכתב זקני הגה"צ הנ"ל בהספד על הרב מאונסדארף, וכפי שכתב שם: הרב הגאון הצדיק האמיתי אשר כל ימיו הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים לאלפים רובם ככולם מופלגי תורה ויראתם קודמת לחמתם וכו'... הוא זכה ונתברך בכשרונות אדירים, זכה למוח בהיר להבין לעומקה של תורה, ללמוד בנעימה ובמתקנות ובחשק, זכה להסברה נפלאה בפה מפיך מרגליות, ובפרט מספרי מאורן של ישראל רעק"א וכו', מעולם תמהתי איך מלאה סדר יומו הימנו לעשות כל אלו, נדיר ונפלא מ"מ מחמת כבוד הציבור טרח עצמו להכין השיעור - כי אל"פ שזכה לכשרונות מ"מ ההכנה תליה בבחינת האדם, ולכן טרח והכין עצמו והפיל תחינה ותחנונים שדבריו יתקבלו על הלב, וכך זכה לכבד את ה' מגרונו...

ומה נאה ויאה הדברים להיאמר על האדם הגדול כר' שמעון, זכה בימי נעוריו להתקדש ולהיטהר, קיים בעצמו קשוט עצמן תחילה - קשוט מלשון קושטא ואמת, כל ימיו דבק בשרפי מעלה שישפיעו עליו יראת שמים ודעת נכון, ולכן היה בכוחו להשפיע על התלמידים יראה טהורה, כי כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין... זכה לברר מקחו של צדיק, הוציא לאור תעלומים ספרים רבים מפרי עטם של גדולי הדורות ובפרט מספרי מאורן של ישראל רעק"א וכו', מעולם תמהתי איך מלאה סדר יומו הימנו לעשות כל אלו, בחזרו מהישיבה הכין עצמו לשיעור הנלמד, ומלבד זה שימש במגידות העיר וביקור חולים ומעשי חסד, ונאמרה שמורו אהבתו - באהבתה תשגה תמיד אהבה מקלקלת השויה - הספיק לחסון מזמנו לעריכת ספריהם ולהחזיר תורתם בכל יאה ויפה. לקיים בנו חכמי ישראל - למד ר' שמעון כפשוטו - לקיים בנו מעשי חכמי הדורות, מדברני האומה וגדולי חכמי ישראל מהדורות שלפנינו - ולקיים בנו שישאר מהם זכר ופליטה בתוכינו, וזכותו תעמוד לנצח, ובואדי וזכרוהו הצדיקים לטובה.

לימודי ה' הם לומדים

מרן ארמו"ר מזויניץ שליט"א

רצוני להזכיר בזה את האי גברא יקירא שהרביץ תורה עשרות בשנים רבי שמעון הירשלער מלונדון, למעלה מחמישים שנה למד שיעורים לפני קהל המקשיבים, והיה מפורסם ברבים, לא בנקל עלה לו הדבר הזה, והיה מסור למען הכלל להרבצת תורה... מחסידי קמאי... ויש ללמוד מדרכיו... גם עמד לעזר לאחרים, ס'איז א גרויסע זאך, ער האט נישט געלעבט פאר זיך... מהני חסידי קמאי עלינו ללמוד ארחות חיים...

אשרי העם הם לומדך

מז"ר הגאון רבי אלקים שלזינגער זצ"ל ר"י ישיבה הרמה

בעת שקיבלה הבשורה הקשה על סילוקו של תלמידו החביב, אמרו לו שר' שמעון היה מהתלמידים הראשונים בישיבה, אז הגיב ואמר: הוא לא היה רק תלמיד, אלא מרביץ תורה ומגיד שיעור בישיבתנו... אבידה היא שאין לה תמורה... רבי שמעון היה ידיד נפש שלנו, וי לו לעיר לונדון דמחסרין האי גברא רבא...

ראה פניו מאירים

הגאון רבי חיים פריץ ברמן שליט"א ר"י פוניב'ה

רבי שמעון היה לי ידיד נפש, הוא היה ת"ח גדול איש חי ורב פעלים, הכרנו אתו מהישיבת 'ירחי כלה' באירופה, ועשרות בשנים זכיתי לשמוע את דרשויו ושיעוריו הנמסרים במתק שפתיים... ועדיין זכורים לי היטב הדרשות והפנינים יקרים... גם עם חמי שליט"א [מרן הגר"ב פוברסקי - ר"י פוניב'ה], היה קשר טוב אתו, ועוד בשנים האחרונות היה ר' שמעון בא לבקר, וכל אימת ששמע חמי שר' שמעון בדרכו אליה, פניו הורתו לטובה, ולא התאפק מלהראות אתו גדול קורת רוחו בעצם הביקור...

לב חכם ישיביל פיוהו

הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א

האי גברא רבא ויקירא הגאון החסיד רבי שמעון, דתרווייהו איתנייהו ביה מרביץ תורה וגומל חסדים... עושה ומעשה לרווחתן של ישראל, והם התרים הגדול בפני הפורענות והצלה מחבלי משיח כידוע... בידעי היטב את טוב לבו ואצילות נפשו ולבו החכם ליקח מצוות ולהיות משכיל אל כל...

מאוד נחמד למעלה

הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א - רב שכונת אור החיים בבני ברק

ווי על האי שופרא דבלי בארעא... הוא היה דוגמא לכל הקהילה, ולכל העיר לונדון, דוגמא של עבודת השם עם קביעות חק ולא יעבור, באיתנות יום יום... רבי שמעון היה תלמיד חביב לרבו בעל שבת הלוי זצ"ל, והתקרבות מיוחדת שרויה בניהם, ונפשו קשורה בנפשו...

היה לו 'נשיאות חן' אצל כל גדולי הדור, ובזכורני כשנכנס אצל הרבי הי"שועות משה' זצ"ל, איזה מתקנות, איזה קריבה, הרבי חיבב אותו ביותר... שמעתי כמה פעמים ממו"ר הרב וואזנער זצ"ל, ש'נשיאות חן' על האדם מראה על קדושה בפנימיותו, כמש"כ ולענינים יתן חן, וגם תורה מביא לידי חן... וזה היה דמותו של הגה"ח רבי שמעון זצ"ל.

מלא מדע וחכמה

הגאון רבי סיני דייטש שליט"א רב ביהמ"ד 'שאף'

רבי שמעון קשה עלי פרידתכם, זכיתי כבר הרבה שנים להשתעשע אתך, וכל רגע ורגע בצינך היה תענוג חדש, וקשה עלי המשימה הזאת להספיד אותך בזמן קצר, וזה מהעבודת קשות שבמקדש - היינו קמוצה, לקמון את דברי...

ראוי לתואר שאחז"ל על רבי חייא "ריבצת תורה", הרבשו"ע הריד בעיר לונדון נשמה גבוהה כדי להרביץ תורה לתושבי העיר מכל הגוונים...

הוא היה 'און בחידושים', ואין כוונתי רק לחידושי תורה, אלא היה גאון איך לעזור ליהודים אחרים, משכיל אל דל, הן בביקור חולי ישראל, והן באופנים אחרים, והכל בחכמה ובתבונה...

הוא זכה במשך השנים להוציא לאור עולם כחמישים חיבורים... ועדיין לא השביע את נפשו הצמאה, ונען זיבולא בתידייתא חשב מחשבות בראשו להוציא ספרים חדשים לעולם התורה...

ובעיקר הדגיש להשריש לשומעי לקחו "אידישקייט"... ויש לו חלק גדול בהרבה בתים בישראל שנבנו ע"ד התורה והמסורה...

שמע בני

מן השינה לעולם העשייה – הטעם הפנימי לברכת נטילת ידיים

על נטילת ידיים. הברכה הראשונה שמברכים בבוקר הוא על נטילת ידיים, וגם נטילת ידיים הוא פעולה הראשונה שאדם עושה בכל בוקר להעביר רוח רעה, וגם צריך להבין למה שורה רוח רעה על הידים דוקא ורק על פרק התחתון של הידים, וכן למה נוטלים ששה פעמים בסירוגין.

ונלפנענ"ד כי בכל בוקר מודים לה' שהחזיר הנשמה להאדם כאן בעולם העשייה, כדי שיוכל האדם להמשיך בעבודת הקודש, כי כל הזכות בעוה"ז שהוא הפרוזדור לעולם הבא הוא כדי לשמור ולעשות ולקיים כי כאן עולם העשייה, היום לעשותם ומחר לקבל שכר, ולכן נוטלים הידים להראות שהתכלית הוא עשייה, ונוטלים שש פעמים נגד ששת ימי המעשה, וזה שפיר מרומז בנוסח הברכה **על נטילת ידיים** שהלשון תמוה, וכבר העיר הבית יוסף בזה.

ולענייננו נטילת ידיים הוא לרמז לאדם ליטול ידיו ולפעול ולעשות, כי בעת השינה אינו פועל כלום, ולכן הוא שינה א' מס' ממיתה כי אינו פועל כלום, וכעת בבוקר הקב"ה מחזיר לו חיות, ועי"ז נוטל ידיו להמשיך ולפעול עוד. ולכן רוח רעה שורה על האדם בעת שינה דווקא על ידיו, לרמז שטומאת השינה הוא בהיותו במצב שאין יכול לפעול כלום, שזה היפך תכלית בריאת האדם עלי אדמות, ולכן תיכף בבוקר מעבירים הרוח רעה שעל הידים לרמז שמקודם עושים סוד מרע, ואח"כ עושה טוב שיטול ידיו לעשות, ועי' שבת (דף קט). ששמו של הרוח רע – בת חורין, דכיון שמת, נעשה בן חורין. ודו"ק בכל זה.

להתבונן בטובת היסורין מתוך 'מודה אני'

מודה אני לפניך וכו'. הנה במה שמקבל האדם עונשים ויסורים בעוה"ז, הנה מצד שני הוא כפרה וטובה לעולם הבא שנתמרק ביסורים כאן שאין בדוגמה לגיהנם, כמש"כ הרמב"ן בשער הגמול, והוא דוגמת מה שאמר אחי יוסף - **לו יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב יֵשִׁיב לָנוּ אֶת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ**, אשר יש מפרשים שהוא מלשון הלואי - כדי שלא יסאר מפגם הזה כלום, (ולרמז "לוי" נוטריקון ל'ו' ישטמינו יוסף, והלואי נקבל בעוה"ז עונשינו. ודו"ק).

ופעם הרהרתי אחר שנענשתי ביסורים, ואמרתי לעצמי כי הלא זה טובה גדולה לכפר על עונותי בעוה"ז ולא ח"ו בגיהנם. ואמרתי לנפשי **מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי** שע"י היסורין קבלתי בחזרה חלקי הנשמה אשר פגמתי בו, **בחמלה** שזה ממידת טובך "את אשר יאהב ה' יוכיח", **רבה אמונתך** הלא אתה קל נאמן במשפטך, שאיני בכלל זמשלם לשונאיו על פניו להאבדו" ח"ו.

כוונת 'חי וקיים' בהשכמת הבוקר ובחילופי הזמנים

מודה אני וכו' מלך חי וקיים. למה דוקא תואר זו **חי וקיים**, נ"ל דהוא כדי להבליט החילוק שהוא יתברך הוא חי וחיותו נשאר בקיומו ולא יעוף ולא יישן ולא ינום, משא"כ אנן דמוכרחים לישן בכדי לחזק הכוחות והבן.

וכן במעריב אומרים **קל חי וקיים תמיד וכו'**, כדי להבליט החילוק בינו לבין בשר ודם, שאצלינו מעריב ערבים ומחליף הזמנים, וכל זה הוא לגבי דידן כל השינויים הללו. משא"כ אצלו יתברך, אין שום שינוי והוא חי וקיים.

גשמי ברכה

שמעונות טובות
מגדולי ומאדרי ישראל

הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל – אב"ד לובלין ראש ישיבת יח"ל

ז' חשון תרצ"ד

שהיה מספר מה ששמע בשעתו, כי הגר"מ שפירא רצה שהרעיון של דף היומי יתקבל אצל כל גדולי הדור, אלא שבהיותו צעיר בשנים חשש שלא תתקבל הצעתו. לכן בטרם נפתחה הכנסיה הגדולה נכנס אצל **ה'חפץ חיים**, וביקש ממנו שיהיה הוא המציע את הרעיון בפני קהל הרבנים. הח"ח סירב ואמר לו שהוא יציע בעצמו את רעיונו, ואת זאת ביקש מהגר"מ להכנס להכינוס הגדול קצת מאוחר מהזמן הנקוב. הגר"מ לא הבין מה כוונתו של הח"ח בזה, אך קיבל את דבריו. וכשהופיע הגר"מ בכניסה אל האולם כבר היה מלא מפה לפה, והח"ח כשראהו נכנס נעמד לכבודו מלאו קומתו, וכמובן כולם קמו אחריה לכבודו. ובצורה זו התגדל שמו, ועי"ז נשמעו דבריו בקשב והתקבלו באהדה גדולה אצל הגדולי הדור.

יהודי שטמר את הש"ס

עוד סיפר הגר"ל, כי כמה מגדולי התורה הביעו את התנגדותם לרעיון הזה, ובין המתנגדים היה א' מגדולי ראשי הישיבות שלא יכול להתאפק ותוהה בקול רם: **פתאום כל עם הארץ יגמור את הש"ס ויכונה 'ש' יוד'?**.... ולא ידע הגר"מ מה להשיב. וישב שם הגר"מ **מנחם זעמבא** ואמר בחכמה: **יהודי שגומר את הש"ס כבר לא יקרא 'עם הארץ'...**

מתעסק בלימוד התורה

סיפר לי הגר"ח רבי אלימלך רומפלער ז"ל, שפעם כשהיה הגאון רבי מאיר שפירא בווניא, עלו אליו כמה בחורים תלמידי חכמים מחסידי בעלזא, ובתוכם הרה"ג ר' אלימלך הגר"ל והגאב"ד דפה הגר"ר הענין פדוא. שאל אותם הגר"מ מה הם לומדים, והשיבו שהם לומדים מסכת זבחים. אז היה המחזור הראשון של הדף היומי אחזו אז בדיוק במסכת זבחים, והגר"מ ידע שלא היתה דעת הרה"ק **מבעלזא** נוהג מלימוד הדף היומי, לכן שאל אותם הגר"מ: **נמצא שאתם לומדים בדף היומי?**....

השיבו לו הבחורים הגר"ל, שלא אדעתייהו, והם אפילו לא ידעו שאוחרים שם בלימוד הדף היומי. אמר להם הגר"מ: **אם כן הרי אתם בגדר מתעסק ופטורין.** השיב לו הרה"ג ר' אלימלך הגר"ל שיש "טורי זהב" בהלכות נדרים שבלימוד שייך "שכן נהנה".... (עי' יו"ד סי' י"ד ור"כ ס"ק מ"ג, דבלימוד ודאי נמשך הנאה לאדם דבדאי התורה משמחת לב עיי"ש), ונהנה הגר"מ שמתשובתו המחוכמת.

הדף היומי), והם הפנו את שאלתם אל מחולל ויוזם הלימוד בכבודו ובעצמו הגר"מ רבי מאיר שפירא זצ"ל. וכך פותח הגאון רבי מאיר את תשובתו - שהודפסה בספרו אור המאיר סימן עה, **"אל הלומדים החרדים לדבר ה' ותורתו, קיבוץ לומדי דף יומי ה'יו" בעיר בערלין הבירה יצ"ו, מכתבת הגאון ושמתתי להיוודע כי גם בחוג החרדים בארץ אשכנז משה חלטה הכנסיה הגדולה קן בלבותם לקחת חבל בשיעור העולמי של הדף יומי, ותיתי לי בעלמא דאתי כי זכיתי להיות בין מזכי הרבים בס"ד"**.

ולגוף השאלה הרי הוא מבאר, כי אמנם מבואר בגמ' בנדרים **"האומר אשכים ואשנה פרק זה נדר גדול נדר לאלקי ישראל"**, וכן פסק המחבר בשו"ע יו"ד סי' ר"ג ס"ב, "האומר אשנה פרק זה הוה כאילו נודר לתת צדקה ונדרו קיים". והרי גבי צדקה נפסק בשו"ע סי' רנח ס"ג "הנודר צדקה ואינו יודע כמה נדר, מרבה ליתן עד שיאמר לא לכל כך נתכוונתי", ואם כן משורת הדין ללמוד דף שלם כדי לקיים את נדרו.

אולם מסיק הגר"מ, שכיון שקיבלו על עצמם על דעת לסיים כל הש"ס ביחד עם כל ישראל, הרי הדבר דומה לנדר על דעת אחרים דאינו תלוי בו, כמו שנפסק בשו"ע יו"ד סי' ר"ס"א, **"ואם נדר על דעת אחרים אינו תלוי בלבו אלא כפי מה שיאמרו אחרים שהוא דעתם כן יחול הנדר"**. וכך היתה דעתנו לסיים הש"ס בסדר הזה, ואם כן אדעתא דהכי נדרו מתחילה.

והביא הגר"מ ראיא דבדף האחרון אעפ"י שהדף אינו בשלימותו עכ"ז אקרי דף שלם. מהא דבש"ס מנחות ל. איתא **"תנו רבנן עושה אדם יריעה מבת שלשה דפין ועד בת שמונה דפין, פחות מכן ויתר על כן לא יעשה וכו'**, בד"א בתחילת הספר אבל בסוף הספר אפילו וכו' פסוק אחד בדף אחד", ע"כ. וכתבו שם בתוספות שהטעם הוא דבדף האחרון ליכא למיחש בזה. ולעניות דעתי אינו ראיא משם, כיון דהתם בזה נגמור הספר תורה בדף הזאת ואם כן שוב אין ברירה אחרת, אבל הכא אולי יש לו להשלים דף שלם מהמסכת הבאה, ודו"ק.

עכ"פ, כפסקו של הגר"מ נוהגים כל לומדי הדף עד ימינו אנו בשלהי המחזור התשיעי, שאף דף בן מספר שורות דינו כדף שלם.

כבוד התורה – קימתו של החפץ חיים

שמעתי בשם הגר"ח קרייזבוויטשה זצ"ל נאב"ד אנטווערפן,

שאת הארי – פתח כחודו של מחט

סיפר תלמידו הגר"ר **יצחק פלקסר**: פעם בא לבקר בעיר מולדתי [וולאצוואלק], ובדרך לביהכנ"ס נתלווה אל הרב אחד מנכבדי העיר ר' אלתר פריזנט, יהודי פיקח מאד ות"ח. הרב פנה אליו בלשון חיבה ואמר לו, אלתר'ל, על איזה נושא עלי לנאום. ענה לו ר' אלתר בצחוק, יהודי שבא לבית הכנסת מתחיל **"מה טובו"**.... הרב נהנה מתשובתו המחוכמת, ועד היום מהדהדים באזני דברי פתיחתו שרעמו כשאת הארי, **"מה טובו אהליו יעקב"**, בלעם הרשע ראה שאין פתיחתם מכוונים, פירוש הדבר שהקב"ה אמר להם **פתחו לי פתח קטן כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם**, ועל דבר זה נתקנא אותו רשע.

וכה המשיך לנאום בהתלהבות במשך שעותיים, ונשזרו הדברים במסרים עמוקים וחדים. הקהל שמילא את בית הכנסת מפה לפה ממש, חרדים וציונים מכל השכבות, ישב דרוך והאזין לדבריו בקשב רב. כשגמר נאומו נישא אליו ראש הקהל של עירנו מ'הציונים' "ליבאווסקי", ומרוב התלהבות הוציא מכיסו עט זהב ופנה להרב באמרו, זה לכם מתנה עבור הדרשה הנפלאה שלכם. ככה הקסים הרב את שומעיו.

האם דף קצר נחשב כ'דף יומי' לענין נדר

(מתוך דרשה בסיום על מס' נדרים)

לכבוד הסיום על מסכת נדרים במסגרת **ה'דף היומי'**, ברצוני לדון בשאלה בהלכות נדרים השייכת ללימוד הדף היומי. דהנה מצינו הרבה דפים בש"ס שאינם דפים שלמים, והרי הם כאורך שליש עמוד גמרא בלבד. ובמחזור הראשון של לימוד הדף היומי עוררו דפים כאלו ניזון, אם דף גמרא בסיום מסכתא שאינו שלם נחשב כדף גמרא שלם, אם דף גמרא שהקבלה היא ללמוד מדי יום דף גמרא שלם הרי זה נחשב כנדר, ומחויבים להשלים וללמוד דף שלם מהמסכת הבאה.

מעוררי השאלה באותה עת היתה קיבוץ לומדי הדף היומי בעיר **בערלין-דייטשלאנד** (אגב, החבורה היתה בראשות הגר"ר **יונה מרצבך** ר"מ בישיבת קול תורה, שיסד את החבורה אחרי שהשתתף בכנסיה הגדולה וקיבל על עצמו ללמוד את הדף היומי, שהוצע אז ע"י הגר"מ שפירא זצ"ל, וכשחזר לבערלין ששם היתה מקום מגוריו יסד בה חבורה ללימוד